

vluchtroute

Eveline van Dalfsen

Voorwoord

‘Winners are not people who don’t make mistakes
but people who don’t quit.’

Yehuda Berg.

In dit boek zitten autobiografische elementen
verwerkt.

De personages zijn echter fictief.

Eveline van Dalfsen

1.

Charlotte keek nog even in haar aantekeningen voordat ze naar college ging. Het onderwerp boeide haar. Het ging over de vraag wat dichterbij de waarheid van ons bestaan kwam, wetenschap of kunst. Welke waarheid dan? dacht ze. Want je hebt zo veel waarheden. Mijn waarheid hoeft niet de waarheid van iemand anders te zijn. Als je alleen de subjectieve waarheid kon ervaren, had je dan wel een objectieve waarheid? En was een waarheid die in bijvoorbeeld in een schilderij werd voorgesteld wezenlijk anders dan een wetenschappelijke waarheid?

In het college stelde ze haar docent moderne geschiedenis één van haar vragen. Ze durfde niet meer te zeggen dan dat, want ze was onder de indruk van deze docent.

Ze had hem voor het eerst in de bibliotheek van het instituut zien staan. Ze hadden elkaar aangekeken. Het was niet alleen zijn uiterlijk dat haar aantrok. Het was zijn hele persoon die direct iets in haar wakker had geroepen.

Haar docent vond haar vragen interessant. Hij gaf uitvoerig antwoord. Ze staarden elkaar enkele minuten aan. Na het college liep haar docent naar haar toe. Hij zei: 'Geheel tegen de gewoonte in doe ik dit.' Hij stak zijn hand uit. 'Ik ben Jim van Aarsschat. Zou u het leuk vinden om wat met mij te drinken? U stelt boeiende vragen, misschien kunnen we daar nog eens over doorpraten.'

'Dat is goed. Ik ben Charlotte van Amstel.'

Even later liepen ze een café binnen en gingen zitten.

‘Wat wil je drinken, Charlotte?’ ‘Een witte wijn graag.’

‘Goed, dan drink ik een port.’

‘Jim, ik zeg het je direct. Ik vind jou bijzonder. Het kan zijn dat je dit volslagen onzin vindt, maar het is zo. Ik voelde mij direct tot jou aangetrokken, sinds de eerste minuut dat ik je zag.’

‘Dat raakt mij, Charlotte. Weet je wat? Waarom ga je niet met mij mee naar huis? Dan maak ik wat te eten voor ons.’

‘Goed.’

‘Loop met mij mee naar mijn auto, dan gaan we.’ Ze liepen naast elkaar naar de auto. Jim pakte Charlottes hand vast. Ze had het gevoel dat ze al eeuwen zo met Jim gelopen had. Dat het de gewoonste zaak van de wereld was dat ze na een ontmoeting met Jim mee naar huis ging. Ze gingen in de auto zitten en reden weg naar zijn woonplaats. Zijn woonplaats was een soort ‘suburb’ van de stad waar de universiteit zich bevond. Een rijke suburb waar veel professoren, artsen en specialisten woonden. Het was een klein halfuurtje rijden. Ze reden de oprijlaan op van een mooi ruim huis met veel bomen in de tuin.

‘Kom binnen, Charlotte wees welkom. Doe je jas uit en maak het jezelf gemakkelijk. Wil je een kopje thee?’

‘Ja, graag.’

Ze keek om zich heen. De woonkamer was ingericht met donkere meubels. Er stond een grote vleugel midden in de kamer. Er kwam een hond op haar af. Hij gromde wat maar liet zich direct door haar aaien. Charlotte hield van dieren, van katten, kleine honden en vooral van paarden.

‘Ik zie dat Garp jou al graag mag,’ zei Jim. ‘Hij is nogal eenkennig, het is bijzonder dat hij zich direct door jou laat aaien. Ga je mee naar mijn studeerkamer? Dan kunnen we daar theedrinken. Ik houd van die kamer in dit huis, daar voel ik mij thuis.’

Ze liepen naar boven. Charlotte werd binnengelaten in een ruimte. Het was net alsof ze de zeventiende eeuw binnenstapte. Er hing een oud schilderij aan de muur, een landschap.

Er stond een grote kandelaar met zes kaarsen op een marmeren tafel. Er stonden twee stoelen die volgens de mode uit de zeventiende eeuw waren vormgegeven.

‘Zal ik kaarsen aansteken?’

‘Ja, ik vind het licht van kaarsen prachtig.’

Jim stak de kaarsen aan en hij schonk thee in, terwijl Charlotte op één

van de stoelen ging zitten.

‘Wil je muziek horen?’ ‘Zoek maar wat uit, hier staan de cd’s.’

Charlotte pakte een cd van Schubert.

‘Dat je die uitzoekt. Ik ben bijzonder op deze muziek gesteld, dit kan bijna geen toeval meer zijn. Heb je weleens diploma’s gezien van een wetenschappelijk medewerker van de universiteit?’

‘Nee.’

‘Dan laat ik ze zien, wil je dat?’

‘Ja, ik ben benieuwd.’

Jim pakte een doos tevoorschijn en liet haar zijn diploma’s zien. Summa cum laude filosofie, summa cum laude politicologie en geschiedenis.

Charlotte wist eerst niet wat ze moest zeggen.

Na een paar minuten zei ze: 'Ik ben onder de indruk. Het is bijzonder wat je hebt gepresteerd en ongetwijfeld nog zult presteren.'

Ze luisterden naar Schubert terwijl Charlotte naar het schilderij liep en het aandachtig bekeek. 'Ik houd van de romantische sfeer van dit doek,' zei ze. 'Ik houd zelf ook van schilderen. Nadat ik mijn studie aan de docentenopleiding heb afgerond, wil ik naar de kunstacademie. Ik schilder al mijn hele leven.'

'Neem eens wat werk mee.' Hij stond op en liep naar haar toe. Voor het schilderij gaf hij haar een eerste kus. Ze vond het fijn, maar ze verbaasde zich ook over het gevoel dat ze had voor Jim.

'Ik vind het fijn dat je hier bent. Dat je op een natuurlijke manier contact met mij maakt, vind ik bijzonder,' sprak Jim.

'Wat is daar bijzonder aan? Dat is toch heel gewoon?'

'Voor mij is dat niet zo gewoon, ik ben intiem nogal moeilijk.'

'Daar merk ik helemaal niets van.'

'Ik vind jou mooi, Charlotte. Je hebt prachtig donkerbruin haar, je maakt een intelligente indruk en je kiest precies de juiste muziek. Ik ga naar beneden om wat te eten maken voor ons, zijn er dingen die je niet lust?'

'Ik lust geen varkensvlees, geen paling, geen kreeft, geen slakken en geen garnalen.'

'Dat is een hele waslijst. Mag je dat niet eten?'

'Ik vind het gewoon niet lekker.'

'Als je wat wilt lezen, er ligt een tijdschrift over filosofie. Pak het gerust, dan kom ik over een kwartiertje weer naar
boven met wat eten.'

Zal ik je een glas wijn brengen?’ vroeg Jim.

‘Een witte wijn graag.’ Jim bracht haar de wijn en ging weer naar beneden om te koken.

Charlotte keek in het filosofisch tijdschrift. Ze vond een artikel over Leibnitz, over zijn monadentheorie. Hij had naar een allesomvattende synthese van wetenschap en filosofie gezocht. De zin die haar trof, was: ‘Alles bestaat uit ontelbare eenheden of krachtpunten van verschillende bewustzijnsgraad.’ Wat is die verschillende bewustzijnsgraad dan? vroeg ze zich af. Heb ik een andere bewustzijnsgraad dan Jim? Is de ene graad meer waard dan de andere? En wat schiet je ermee op wanneer je je bewustzijnsgraad weet? Krijg je dan inzicht in je leven?

Zou je als gevolg daarvan een andere weg kiezen? Ze legde het tijdschrift neer en keek om zich heen.

Nu zit ik in de studeerkamer van mijn favoriete docent die mijn favoriete vak doceert, dacht ze. Hij heeft mij net gekust en maakt eten voor mij. Ik voel mij net Alice in Wonderland. En toch voelt het ook alsof ik hier al jaren in deze kamer zit.

Ze keek weer naar het schilderij, naar de lichtinval. Ze vond de kleuren prachtig in harmonie met elkaar.

De deur ging open. Jim kwam binnen met een dienblad. Hij had een salade gemaakt en een pasta.

‘Ik hoop dat je het lust. Het is maar een eenvoudig maaltje.’

‘Het zal me wel smaken, ik heb trek.’

‘Ga maar op die stoel zitten, dan doe ik een plankje over de leuningen en zet ik daar een bord op.’

‘Jim, we gaan nu samen eten terwijl we elkaar pas een

paar uur geleden persoonlijk hebben gesproken.’

‘Wat goed is, is niet aan tijd gebonden,’ antwoordde Jim.

‘Het is niet essentieel hoe wij maatschappelijk ten opzichte van elkaar staan. Ik ben jouw docent en jij mijn studente, maar het gaat erom hoe wij als mens ten opzichte van elkaar staan. Als je daarin iets van de essentie van het bestaan beleeft, is het zeer de moeite waard.’

‘Wat vind jij van de monadentheorie van Leibniz?’

Bestaat er een allesomvattende synthese van wetenschap en filosofie?’ vroeg Charlotte.

‘Dat is een complexe vraag. Het antwoord daarop is niet zo gemakkelijk uit te leggen. Het enige wat ik nu kan zeggen, is dat ik zijn these over de monadentheorie in een artikel aan het verwerken ben. Wanneer ik dat af heb, laat ik het je lezen, dan kun je commentaar geven, wil je nog een glaasje wijn?’

‘Ja, heerlijk.’

Jim schonk haar glas vol. Charlotte nam een slok.

‘Heb je een relatie?’ vroeg ze.

‘Door de week woon ik hier alleen. Ik heb een vriendin, maar deze relatie is slecht. Ze is naar Den Haag vertrokken en heeft daar een baan. Het loopt ten einde, wat mij betreft. Wil je haar zien?’

Charlotte wilde haar eigenlijk niet zien, maar ze zei: ‘Dat is goed.’

Jim liep naar beneden en kwam terug met een fotoboek.

Charlotte bekeek de foto’s. Jim zat op een stoel in een lichtgekleurde kamer. Heel anders dan de inrichting in dit huis. Ze zag een donkerharige vrouw, ze schatte haar ongeveer midden dertig.

‘Hoe heet jouw vriendin, of ex-vriendin, hoe moet ik haar noemen?’

‘Ze heet Ariane. Ze wil me niet loslaten. Wanneer ze weer een weekend geweest is, moet ik mijn wonden likken. Eén keer heeft ze mij een doof oor geslagen. We waren op vakantie in Italië. Ze is nogal hoekig.’

‘Hoe heb je haar ontmoet?’

‘Ze was een van mijn studentes.’

‘Dus dit is een herhaling van zetten.’ Ze vervolgde:

‘Waarom laat jij gebeuren dat iemand jou een doof oor slaat? Dat is toch niet normaal?’

‘Nee, dat is ook niet normaal. Mijn psychiater heeft ook weleens zo’n opmerking gemaakt. Ik weet niet waarom ik dat toelaat. Maar het geeft me wel de drive om heel hard te werken. Het werkt als een zweep over mijn rug.’

‘Dus je laat je letterlijk opdrijven?’

‘Ja, eigenlijk wel. Je stelt weer een vraag die mij aan het denken zet. Dat doe jij steeds, waar heb jij die wijsheid vandaan? ‘Dat weet ik niet. Ik weet niet of het wijsheid is.’

‘Er zit een waarheid in wat je zegt. Ik voel mij bij jou op mijn gemak,’ sprak Jim. ‘Kom, we drinken nog wat en dan gaan we naar bed. Heb je weleens een wetenschappelijk hoofdmedewerker in zijn blootje gezien? We trekken onze kleren uit en dan gaan we naast elkaar liggen. Ik noem jou hertje, een edelhertje. Je bent mooi, lief en kwetsbaar.’

2.

Charlotte had die nacht niet zo goed kunnen slapen. Het had haar nogal overdonderd om haar docent in zijn blootje te zien. Hij was naast haar gaan liggen. Ze had haar kleren uitgedaan, op haar slipje na. De volgende dag ging ze met de trein terug naar de stad.

Ze woonde in een flat in een buitenwijk, op de achtste verdieping. Ze deelde de flat met een andere studente. Ze hadden een gezamenlijke keuken.

Haar kamer was ruim zeven bij vijf meter met grote ramen. Wanneer ze uit het raam keek, had ze het uitzicht op landerijen, een park en een dorp waar zich een suikerfabriek bevond.

Ze was moe. De ontmoeting met Jim had een enorme indruk op haar gemaakt, maar ze was niet verliefd op hem.

Ze liep haar flat binnen en draaide de sleutel in het sleutelgat van haar kamer. Haar kamer moest worden opgeruimd, vond ze. Er lagen te veel kleren op het bed. Ze ordende haar kleren om ze in de kast neer te leggen en ging op haar bed zitten.

Nu ben ik in contact met de man met wie ik contact wil en nu weet ik eigenlijk niet of ik hier zo blij mee ben, dacht ze. Ik moet zo veel doen voor mijn afstuderen, eigenlijk heb ik nauwelijks tijd voor deze relatie of wat daarvoor door moet gaan.

Charlotte volgde een speciaal programma waarbij ze de docentenopleiding kon combineren met een studie aan de universiteit. De onderdelen die ze daar volgde, telden mee voor het programma van de docentenopleiding.

Ze vond het een prima constructie en had een enorme honger naar nieuwe kennis. Ze hield ervan om nog meer boeken te lezen en zich in de collegestof te verdiepen. De telefoon in de hal van de flat ging over. Die gebruikte ze samen met haar huisgenoot. Ze deelden de kosten. ‘Hoi, met Arjan, heb je even tijd?’

Ze wist dat Arjan in een moeilijke relatie verwickeld zat. Hij was samen met een aantal vrienden naar de Verenigde Staten gegaan om een zomerkamp mee op te zetten en te leiden. Arjan studeerde sociale geografie, met wiskunde als bijvak. Ze kenden elkaar van een studentenvereniging. Arjan was verliefd geworden op een Joods-Amerikaans meisje; Judith Elise Abrahams. Hij had haar op het zomerkamp ontmoet. Haar familie was oorspronkelijk uit Polen afkomstig, maar woonde al een aantal generaties in de Verenigde Staten. Judith en Arjan waren bevriend met elkaar geraakt. Arjan was heel hartelijk door de familie in Boston ontvangen, totdat bleek dat hij een serieuze relatie met Judith wilde en zij ook met hem. De familie was niet erg gecharmeerd van deze relatie. Elke keer wanneer Judith naar Europa vertrok om Arjan te bezoeken, wilde de familie dit verhinderen. Judith ging echter toch. Meerdere malen was ze bij Charlotte op bezoek gegaan om haar hart te luchten, ze mocht Judith graag. Ze was intelligent en innerlijk betrokken bij wat ze deed. Ze studeerde ‘social studies’ aan een van de duurste meisjescolleges in de Verenigde Staten.

‘Vertel, Arjan.’

‘Judiths vader wil dat ik geen contact meer opneem met haar. Ik ben niet meer welkom bij de familie thuis sinds

ik gezegd heb dat ik de relatie met Judith wil voortzetten. Wanneer ik Judith bezoek, dan kan ik alleen illegaal bij haar slapen. Het is in de staat Massachusetts verboden om voor het huwelijk met elkaar het bed te delen. Judith is ongelukkig. Ze voelt zich onder druk gezet. Ze belt me de hele tijd huilend. Kun jij niet met haar gaan praten? Jij hebt Amerikaanse familie en je kent haar.'

'Maar Arjan, wat wil je hiermee bereiken? Ik praat toch al regelmatig met haar als ze hier is? Haar familie blijft tegen jullie relatie. Je bent een vreemdeling in hun ogen en blijft dat ook. Ik denk dat Judith innerlijk wordt verscheurd. Ze wil haar familie niet afvallen, maar ze is ook verliefd op jou. Dat is een erg moeilijke situatie voor haar.

Ze is niet te benijden, want ze wil ook een goede dochter zijn en haar familie niet teleurstellen.

Maar er zijn mensen die jou dit beter kunnen uitleggen dan ik. Waarom praat je niet met een rabbijn? Leg het hem uit, vraag om raad. Wil je met Judith trouwen, Arjan?'

'Dat weet ik nog niet, we zijn nog zo jong. Ik ben drieëntwintig en Judith is eenentwintig.'

'Ja, nou en? Je bent allebei meerderjarig en je kunt je eigen beslissingen nemen. Als je deze relatie echt wilt, zul je keuzes moeten maken,' sprak Charlotte.

'Zal ik vragen of Judith jou belt?' vroeg Arjan.

'Als ze daar behoefte aan heeft, kan ze me altijd bellen. Ik moet nu ophangen, ik heb nog zo veel te doen.'

'Oké, dank je. Ik spreek je later weer.'

Charlotte legde de hoorn neer. Ze had inderdaad nog veel te doen.

Ze moest haar opdrachten voor de docentenopleiding nog afronden.

Eén van de opdrachten was een lessenpakket dat ze over een maand af moest hebben. Het moest aan verschillende eisen voldoen. Je moest de lesstof bijvoorbeeld op verschillende niveaus kunnen gebruiken, van vmbo tot en met gymnasium.

Dat was geen eenvoudige opgave, vond ze.

Ze had voor het onderwerp de Dreyfus-affaire in Frankrijk gekozen. Het was een schandaal in de Franse politiek rondom 1900. De Joods-Franse generaal Alfred Dreyfus werd er vals van beschuldigd een spion van Duitsland te zijn. In dit schandaal speelde de openbaarmaking van de schrijver Émile Zola een grote rol.

Dreyfus werd aanvankelijk veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf en uit zijn rang gezet. Uit documenten bleek dat de beschuldigingen vals waren. Toen dit aan het licht dreigde te komen, werd geprobeerd om dit in de doofpot te stoppen. Émile Zola bracht dit in de literaire krant 'L'Aurore' naar buiten. Zola werd hierop zelf aangeklaagd. Hij vluchtte tijdelijk naar Engeland. Uiteindelijk werd Dreyfus vrijgelaten en in ere hersteld. Hij kreeg weer een hoge positie in het Franse leger.

Charlotte wilde met dit voorbeeld aantonen hoe antisemitisme werkt, maar wilde ook onderwijzen over de Franse politieke verhoudingen in die tijd. Ze vond het een uitdaging om in eenvoudige opdrachten leerlingen te laten inzien wat discriminatie in de praktijk voor iemand kon betekenen.

Ze had al een opzet gemaakt, maar ze realiseerde zich dat het nog een hele opgave zou worden om alles in een logisch verband in elkaar te zetten. Ze ging achter haar bureau zitten en pakte haar typemachine. Ze deed er een vel papier in en begon haar ideeën op papier te zetten. Zo werkte ze een paar uur door. Maar ze moest nog meer doen. Voor politieke geschiedenis moest ze nog één heel groot literatuurtentamen doen dat meetelde voor de afronding van haar studie. Lotte had gekozen om boeken te lezen over een aantal Griekse filosofen en denkers over het Romeinse Rijk.

Ze kreeg trek en liep naar de keuken. Daar stond Eveline, haar huisgenoot. Ze studeerde geneeskunde en zat in haar derde studiejaar.

‘Ha, Eveline, lukt het allemaal een beetje vandaag?’

‘Nou, gaat wel. Ik heb nog zo veel te doen voor mijn tentamen. Ik kom tijd tekort, want mijn practicum neemt ook veel tijd in beslag. We moeten in een groepje samenwerken. Dat verloopt niet altijd even soepel. En jij, vlot het wat met je lessenspakket?’

‘Niet snel genoeg. Kan ik een pit gebruiken om wat te koken?’

‘Ja hoor, ga je gang,’ antwoordde Eveline.

Charlotte had nog wat restjes eten van de vorige dag. Ze warmde de stampot met zuurkool op en nam de pan met stampot en een bord, mes en vork op een dienblad mee naar haar kamer.

-8-

Ze zette het dienblad neer en nam een hap van het eten. De telefoon in de gang rinkelde. Eveline nam op. Ze bonkte op de deur.

‘Charlotte, het is voor jou. Ene Jim van Aarsschat,

zegt je dat iets?’

‘Ik kom eraan.’ Ze stond op en deed de deur naar de gang open.

‘Hallo met Charlotte.’

‘Met Jim van Aarsschat. Wat fijn dat je mij niet gebeld hebt.’

‘Waarom zou ik dan moeten bellen? Ik wilde even rustig tot mezelf komen, want ik vond het emotioneel nogal heftig allemaal. Vanmiddag moest ik aan het werk met mijn lessenpakket. Ik zat net over de Dreyfus-affaire te lezen.’

‘Dat is boeiend onderwerp. Waarom kom je niet hiernaartoe? Je kunt je opdrachten voor je studie ook hier maken. Ik help je als je daar behoefte aan hebt. Ik kan over drie kwartier bij je zijn om je op te halen, zou je dat leuk vinden? Je kunt hier drie dagen en nachten blijven.’

‘Oké. Ik ga wel vast naar beneden toe, dan zie ik je daar wel. Tot zo, Jim.’

Ze had geen trek meer om verder te eten, ze pakte haar bord, liep naar de keuken en gooide het eten dat nog op haar bord lag in de afvalbak.

Ze pakte de studieboeken die ze nodig had, wat schone kleren, een paar T-shirts om in te slapen, een paar schone onderbroekjes en sokken.

3.

Ze reden de oprijlaan op van Jims huis. Hij deed de schuifdeur open naar de bijkeuken. Daar pakte hij haar vast en kuste haar.

‘Zal ik thee voor ons maken?’ vroeg hij.

‘Loop maar naar boven, naar mijn studeerkamer.’

Charlotte liep de trap op en deed de deur van Jims studeerkamer open. Hij had de kandelaar met kaarsen aangestoken. Ze keek naar het marmeren blad van zijn bureau. De ovale vorm van het bureau viel haar nu meer op. Er lagen allerlei papieren, een aantal pijpen en tabak in een zakje op het bureaublad. Ze rook aan de tabak, die een zoete, aangename geur had. De gordijnen van Jims studeerkamer leken zo weggehaald uit een zaal van het Louvre. Ze keek weer naar het schilderij met het zeventiende-eeuwse landschap. Er scheen een lampje op. Ze pakte een paar boeken uit haar tas en ging zitten. Ze opende een boek over Franse geschiedenis. Ze wilde nog iets meer lezen over de Dreyfus-affaire.

Jim kwam binnen en zette een dienblad met thee en koekjes op zijn bureaublad.

‘Wat lees je? Ik zie het al, over de Franse geschiedenis.

Er heeft zich niets belangrijkers voorgedaan in de geschiedenis dan de Franse Revolutie. Mijn moeder zei altijd dat we daar onze gelijkheid aan te danken hebben. Iedereen kreeg op die manier rechten, volgens haar.’

‘Hecht jij aan de mening van je moeder?’

‘Lotte, wat stel je weer een moeilijke vraag,’ antwoordde Jim.. ‘Maar dat is toch niet zo moeilijk te beantwoorden? Waarom vind je het een moeilijke vraag?’

‘Mijn relatie met mijn moeder is nogal complex. Ze was van mening dat ik een nieuwe Einstein moest worden. Ik ging na de hbs wiskunde studeren. Die studie lukte niet echt, dus veranderde ik van richting. Ik studeerde geschiedenis, filosofie en daarna nog politicologie. Het was niet zo leuk om op je achtentwintigste nog tentamens te moeten afleggen. Mijn moeder bleef mij maar pushen om de top te bereiken. Ik voelde mij soms een gevangene van haar.’

‘Hoe is het nu met haar?’

‘Niet goed. Ze zit in een inrichting, ze is geestelijk niet stabiel. Ik bezoek haar één keer in de maand. Maar laten we het over iets anders hebben. Ken je het boek ‘Onder professoren’? Lees het maar eens, hier is het.’ Hij pakte het boek. ‘Ja, Charlotte, wen er maar vast aan; onder professoren. Ik beschouw professor Hans Zalmann als mijn intellectuele vader. Je zult hem vast nog weleens ontmoeten.’

‘Heb je broers en zussen?’ vroeg Charlotte.

‘Ik heb twee oudere broers. Die hebben niet veel gepresteerd. De ene broer geeft economie op een middelbare school. Mijn andere broer heeft allerlei plannen die hij nooit uitvoert. Mijn vriendin zegt altijd dat ik geen contact met hen mag hebben, dat zou niet goed voor me zijn.’

‘Waarom niet? Je kunt toch gewoon contact hebben met je familie? Is docent dan zo’n minderwaardig beroep?’

‘Mijn vriendin wil dit soort dingen bepalen. Ik heb soms wel contact met mijn broers. Dan wordt ze heel erg kwaad.’ ‘En dat laat jij toe? Je bent toch volwassen? Zoiets bepaal je toch zelf?’

‘Ja, je hebt gelijk. Mijn psychiater zei dat het hem een goed idee leek mijn contact met jou te continueren. Hij zegt niet vaak wat, dus dat moet wel wat betekenen.’

‘Hoe vaak zie je jouw psychiater? Heb je er iets aan?’

‘Ik zie hem vier keer per week. Ik weet niet of ik kan zeggen dat ik er iets aan heb, maar ik vind het wel plezierig mijn gedachten te delen. Mijn vriendin vindt het navelstaarderij. Ze wil dat ik ermee ophoud.’

‘Maar dat doe je toch niet omdat zij dat wil? Waarom laat jij je eigenlijk zo door haar domineren? Dat lijkt me niet prettig.’

‘Nee, dat is het ook niet. Ik geef je trouwens een instructie, wanneer je hier bent, mag je geen telefoon aannemen.’

‘Dus ik zit hier ondergedoken?’ Ik mag er eigenlijk helemaal niet zijn.’

‘Nou, zo moet je het niet zien. Het is alleen bedoeld om misverstanden te voorkomen.’

‘Ik zal dit eens voorleggen aan mijn psycholoog. Ik zie hem weliswaar maar één keer in de veertien dagen, maar toch.’

‘Ik moet mijn college nog voorbereiden voor morgen.’

Jim ging achter zijn bureau zitten. Hij dacht na over wat hij morgen in het hoorcollege aan de orde wilde stellen. Hij was bezig met een theorie over geschiedenis waarin gesteld werd dat die een spiegel is voor ons allemaal. De feiten die wij als feiten zien, zijn onze projectie op de historische werkelijkheid. Soms dacht hij dat de geschiedenis een spiegel was van zijn eigen levensloop, zijn eigen bewustwording. Hij wist nog niet precies hoe

hij deze theorie eventueel zou verwoorden in een boek. Hij hield van het verhalende in de geschiedenis, niet van tabellen en cijfers.

Hij keek naar Charlotte, die zat te lezen. Hij vond dat ze een mooi, fijn besneden gezicht had. Haar donkerbruine haren vielen langs haar gezicht. Hij voelde zich ontspannen en voelde een erectie opkomen. Zijn psychiater had het een goed teken gevonden dat hij weer een erectie kon krijgen. Dat had hij vier jaar niet meer ervaren. Wanneer zijn vriendin weer tekeering, kromp hij ineen. Maar hij voelde nu een vage onrust. Stel je voor dat Ariane erachter zou komen dat Charlotte door de week in hun huis logeerde. Ze had een neus voor deze dingen.

n geen geval mocht Ariane iets te weten komen van het bestaan van Charlotte.

Nu moest hij toch wat zinnigs op papier zetten voor het college morgen. Hij dacht aan de ideeën van Collingwood, met wie hij het principieel oneens was. Misschien kon hij daar wat over zeggen. Hij begon met schrijven.

De telefoon ging. Ook dat nog, dacht hij. Het zou Ariane wel zijn.

‘Met van Aarsschat.’ Een stortvloed van woorden kwam over hem heen. Ariane vertelde hem dat de auto was weggesleept. Zijn auto, die zij deze week mee had genomen. Ze had hem verkeerd geparkeerd.

Marc gebaarde dat Charlotte stil moest zijn. Hij wist het gesprek zo kort mogelijk te houden en legde de hoorn neer. ‘Ik wil dit huis verkopen en mijn vriendin uitkopen.

Dan kan ik vanuit een solitaire positie mijn leven vormgeven. Ik zal mijn vriendin zeggen dat ze alvast wat spullen mee moet nemen naar Den Haag,' sprak hij. Charlotte wist niet precies wat hij in dit verband met solitair bedoelde. 'Ik wil een flat kopen in het zuiden van de stad,' sprak hij.

'Wat bedoel je met solitair? We zijn nu toch samen?'
'Ach, gansje toch, ik bedoel dat we vanuit onze eigen positie en vanuit onze eigen situatie leven. Wanneer we daar behoefte aan hebben, kunnen we ook dingen samen doen. We laten het gewoon gebeuren. Ik houd ervan om dingen juist niet te regelen in een relatie.'
'Alles gaat toch al vanzelf?' vroeg Charlotte.
'Ja, dat is zo, mijn edelhertje. Daarom voel ik me gelukkig nu. Maar ja, zo verdwijnt mijn neurose en dan heb ik geen drive meer om allemaal ingewikkelde dingen te schrijven. Zo overwin ik mijn inertie.'
'Je kunt ook waardevolle dingen schrijven als je gelukkig bent.'
'Wil jij kinderen, Charlotte? Ik zou er best drie willen, maar ik weet niet of ik ze kan opvoeden.'
'Nou, dan laat je het mij toch doen? Ik wil eigenlijk veel meer schilderen dan ik nu doe, dan kan ik mijn eigen tijd indelen. Met kinderen is dat handig.'
'We kennen elkaar net, maar het voelt vertrouwd,' sprak Jim. 'Moet je nog veel doen? Laten we wat wijn gaan drinken beneden.' In de woonkamer was het donker. Er brandde alleen een klein lampje boven de vleugel. Charlotte vroeg zich af of die werd bespeeld en door wie. 'Speel jij op die vleugel, Jim?'

‘Ik moest van mijn moeder vroeger heel veel pianospelen, maar ik bak er niet zo veel van,’ antwoordde Jim. ‘Speel jij een instrument?’

‘Ja, ik speel dwarsfluit en ik zing in een koor.’

‘Neem je fluit maar mee de volgende keer, dan kunnen we samen eens spelen, als je dat op prijs stelt.’

‘Ik heb een aantal boeken voor fluit en piano. Die kan ik de volgende keer meenemen.’

Jim opende een fles witte wijn en schonk twee glazen vol.

‘Nu doen we net alsof we al heel lang bij elkaar zijn,’ sprak hij. ‘Proost, op ons contact.’ Hij hief het glas en Charlotte volgde zijn voorbeeld. Nadat hij zijn glas in één keer had leeggedronken, schonk hij zichzelf nog een keer in. ‘Even doordrinken, dan kan ik jouw glas ook bijvullen.’ Charlotte dronk zonder iets te zeggen haar glas leeg. Ze voelde zich overdonderd. Jim schonk het glas weer vol en dronk zijn glas weer in één keer leeg.

‘Laten we naar muziek luisteren. Ik houd van Juliette Gréco, jij ook?’

‘Dat weet ik niet, maar ik hou van Franstalige muziek.’

‘Daar moesten wij altijd naar luisteren. Sinds mijn achtste jaar zaten we iedere vakantie in Frankrijk. Hoeveel chateaus, musea en exposities ik wel niet gezien heb, is niet te tellen.’

De stem van Juliette Gréco vulde de ruimte. Charlotte vond het aangenaam om naar haar te luisteren.

‘We gaan naar bed,’ zei Jim.

Ze liepen achter elkaar de trap op. Jim ging naar de badkamer, daar kleepte hij zich helemaal uit. Daarna ging Charlotte naar de badkamer. Ze besloot om haar zachte contactlenzen in te houden.

Dat was wel niet goed voor de ogen, maar ze wilde haar bril niet opdoen, dan vond Jim haar vast niet aantrekkelijk. Ze poetste haar tanden en trok haar kleren uit, behalve haar slipje, en ze gleed in bed. Op het nachtkastje naast haar lag een boek. In de kast hingen een aantal rokken en een jurk. Ze vroeg zich af of Ariane nog bij Jim in bed sliep.

‘Jim, misschien vind je het een rare vraag, maar heb jij nog seks met Ariane? Ze komt sommige weekenden toch hierheen?’

‘Nee, edelhertje, daar is al jaren geen sprake meer van. Ariane komt tegen mijn zin hier zo nu en dan naartoe. Ze wil dan ‘werken’ aan onze relatie. Ik wil dat helemaal niet. ‘Kom, edelhertje, ik heb nu een erectie. Ik schuif in jou en dan vallen we zo in slaap.’

Charlotte liet het toe, maar ze beleefde er geen seksuele opwinding aan.

4.

Charlotte zat in de tweede rij van de collegebanken. Ze keek naar Jim. Hij sprak rustig zijn betoog. De zon scheen aan de linkerkant op zijn gezicht. Een studiegenoot naast haar vroeg: ‘Snap jij nog waar die van Aarsschat het over heeft? Wat spreekt die altijd warrige taal. Ik moet nog tentamen bij hem doen. Ik heb gehoord dat het heel moeilijk is. Een aantal mensen heeft het pas na drie keer gehaald. Ik zie ertegen op, want ik móét die studiepunten halen.’

‘Ik snap het wel. Wil je mijn aantekeningen kopiëren?’

‘Ja, graag. Ik ben trouwens Janine.’

‘Hallo, ik ben Charlotte.’

‘God mag weten wat dat allemaal betekent, sprak Jim. Hiermee beeindigde hij zijn betoog.

‘Het is nu een kwartiertje pauze. Dames en heren, ik zie u zo weer.’ De meeste studenten liepen naar de gang.

Sommigen probeerden wat te drinken te bemachtigen, wat nog niet zo eenvoudig was, want er stond een lange rij voor de koffieautomaat.

Jim liep naar Charlotte toe en ging naast haar op de bank zitten.

‘Er kwam net een studente naar me toe die zich er nogal aan heeft geërgerd dat ik God in een zin noemde. Dat bedoel ik helemaal niet verkeerd, maar ze verzocht me daarmee op te houden.’

‘Wat heb je tegen haar gezegd?’

‘Ik heb gezegd dat ik zal proberen de naam van God niet meer uit te spreken tijdens mijn college. Charlotte, de komende dagen kun je niet bij mij logeren.

Mijn vriendin heeft besloten dat ze twee dagen eerder naar huis wil komen.'

'Dus je laat je privéagenda nog steeds door haar bepalen.'

'De relatie is slecht, maar misschien moet ik haar laten bestaan. Kom, we moeten weer naar binnen. Wil je na het college wat met me drinken in de Gezusters? Dan loop jij er vast heen en kom ik zo snel mogelijk naar je toe, oké?'

'Ja, dat is goed.' Ze voelde zich door Jim's mededeling overrompeld. Ze wist niet goed hoe ze erop moest reageren en slikte haar vertwijfeling weg.

'Waarom praat jij zo lang met die van Aarsschat?' vroeg Janine terwijl Charlotte weer naast haar ging zitten.

'Begrijp je z'n wartaal niet of zo? Niemand snapt toch waar die man het over heeft.

Of is er iets anders?'

'Wil je het echt weten?'

'Ik zie toch hoe jullie naar elkaar kijken ...'

'We zijn vrienden, meer niet.'

Ze luisterde naar zijn stem. Nadat hij het college had afgerond met het noemen van een paar boeken die geïnteresseerde studenten konden lezen, verliet hij de zaal.

'Nou, dat was weer heel duidelijk allemaal,' zuchtte Janine. 'Hoe moet ik ooit dit tentamen halen? Ik speel liever op mijn gamba dan mijn tijd hieraan te besteden. Speel jij ook een muziekinstrument?'

'Ja, ik speel dwarsfluit.'

'Zullen we een keer samen spelen? Hou je van de barok?'

'Ja, dat lijkt me leuk en daar hou ik wel van.'

‘Zullen we wat drinken in de Gezusters?’ vroeg Janine.

‘Ik heb al een afspraak met iemand.’

‘Met die van Aarsschat zeker. Ik vind die man niet goed snik. Laatst hoorde ik van Anne dat hij nogal nors tegen haar deed tijdens een mondeling tentamen. Ze vond het vreselijk. Die man doet uit de hoogte.’

Charlotte zei verder niets. Ze groette Janine en liep via de trap het academiegebouw uit.

Het regende. Een koude regen van net rond het vriespunt.

Wat had ze een hekel aan deze periode van het jaar, midden november.

De bomen waren kaal, de dagen waren kort en het leek net alsof alles een doffe kleur had. Ze hield helemaal niet van het Nederlandse klimaat. In oktober werd ze meestal verkouden. Als ze geluk had, hield die verkoudheid in april weer op. Ze hield van de warmte, van de zomer.

Vorig jaar hadden ze met een groep van de docentenopleiding een studiereis naar Marokko gemaakt, een rondreis van twee weken in mei. Dat was in het kader van haar bijvak sociale geografie.

Ze was direct gefascineerd door de prachtige kleuren, het intense licht en de azuurblauwe zee. Ze had genoten van de warmte overdag, de schitterende oase in Ouarasasaat, de kleuren en het licht in de woestijn. Ze had zo veel mogelijk tekeningen en foto's gemaakt.

Aangezien de meeste mensen die ze was tegengekomen uitstekend Frans spraken, had ze gemakkelijk contact kunnen leggen. De anderen van de groep hadden gehoord dat Charlotte goed Frans sprak en daarop werd ze de woordvoeder van de groep.

In Marrakech was ze hartelijk uitgenodigd voor een diner

bij een rijke Marokkaanse familie.

Twee zonen van de familie studeerden in Parijs. Ze had uitgebreid kennisgemaakt met de dochter, een mooi meisje dat naar een privéschool ging. Ze was thuis voor een korte vakantie. Ze vertelde haar dat ze graag in Parijs wilde studeren, net als haar broers. Ze had van alles gevraagd over hoe westerse vrouwen leefden, wat ze deden en hoe de Nederlandse maatschappij eruitzag. Nadine was zeer aangenaam gezelschap geweest.

Charlotte correspondeerde nog steeds met haar. Wanneer er weer een groep op excursie naar Marokko ging, gaf ze een pakje mee voor de familie van Nadine. Ze kreeg altijd een kleinigheidje terug; een mooi kleurig sjaaltje, een beschilderd bord of dadels.

Ze keek op haar horloge. Ze moest even stevig doorlopen, anders zou Jim op haar zitten wachten in de Gezusters en dat vond ze geen prettig idee.

Ze ging door de klapdeur naar binnen. Het was er druk. Ze keek om zich heen of ze Jim ergens kon ontdekken. Hij was er nog niet, zo te zien. In de hoek van het grand café stond een bank met een donkerrode fluwelen bedekking. Daar kon ze gaan zitten, er was nog plek. Haar tas legde ze op de grond neer.

Aan de hoge wanden hingen allemaal replica's van werken van beroemde schilders zoals Picasso, Toulouse-Lautrec en een aantal schilderijen van Paul Cézanne. Ze hield van de landschappen van Cézanne, vooral zijn serie over de Mont Sainte-Victoire. Zijn zoeken naar vereenvoudiging van de vormen in de natuur en zijn sobere kleurgebruik intrigeerden haar.

‘Je bent er al,’ sprak Jim. Hij ging naast haar op de fluwelen bank zitten. ‘Wil je wat drinken?’ vroeg hij. ‘Ik neem een rode port, en jij?’

‘Ik wil graag een glas witte wijn.’

Jim wenkte de ober en bestelde een witte wijn, een rode port en een portie bitterballen.

‘Ik werd nog opgehouden door een studente. Ze wilde haar tentamen nog een keer inkijken, ze vond dat ik haar te laag had becijferd. Wat ze geschreven had, stelde inhoudelijk niet veel voor en meer dan een 5,8 kon ik er echt niet van maken.’

‘Waar let jij eigenlijk op wanneer je iets van studenten leest? Vind je het belangrijk dat zij schrijven dat dicht bij jouw eigen visie staat? Je kunt toch verschillend denken over iets?’

‘Wat stel je nou weer een moeilijke vraag. Ik wil drinken en even vergeten dat ik docent ben.’

De ober bracht de bestelling. Jim nam direct een slok van zijn port. Charlotte nipte aan haar wijn. ‘Ach, weet je wat, ik bestel gewoon nog een rondje,’ zei Jim.

‘Maar ik heb pas één slokje gedronken.’

‘Dat doet er niet toe. We leven nu en daar kunnen we van genieten. Ik bestel twee rode port.’

‘Oké, bestel maar.’

Charlotte voelde zich door Jim bepaald, maar ze bracht er niets tegen in.

De klapdeur van de Gezusters bewoog weer. Een aantal meiden kwam binnen. Daarna bewoog de deur opnieuw en een slanke man in een donkerblauwe jas liep naar binnen. Hij had donker haar en een snor.

Jim wenkte de man, die daarop in hun richting liep.

‘Alexander, mag ik je even voorstellen aan Charlotte? Charlotte, dit is Alexander den Hollander. Ik werk met hem samen op het instituut.’

‘Aangenaam, Charlotte van Amstel.’ Ze gaf Alexander den Hollander een hand.

‘Charlotte is een zeer geïnteresseerde studente in mijn vak. Ze is bijna klaar met haar docentenopleiding.’

‘Wat wil je daarna gaan doen? Verder studeren aan de universiteit?’ vroeg Alexander.

‘Dat weet ik nog niet, maar het lijkt me erg leuk om nog naar de kunstacademie te gaan.’

‘Waarom naar de kunstacademie?’

‘Ik heb ooit, in een ver verleden, al toelatingsexamen gedaan. Ik ben daar goed doorheen gekomen, maar mijn ouders vonden dat ik een nuttig diploma moest halen. Met schilderen verdien je niets, zeiden ze. Naast mijn studie aan de docentenopleiding ben ik altijd blijven tekenen en schilderen. Oude liefde roest niet.’

‘Je moet datgene doen waar je hart in ligt,’ zei Jim. ‘Dat maakt je voor jezelf en anderen de moeite waard.’

‘Ja, je hebt gelijk, maar waarom blijf jij dan plakken in een relatie waarin je niet gelukkig bent?’ vroeg Charlotte.

‘Ze stelt je een wezenlijke vraag, Jim,’ sprak Alexander.

‘Ze stelt altijd wezenlijke vragen, zo ben ik ook met haar in contact gekomen. Eerlijk gezegd weet ik het antwoord niet.’

‘Alexander, ik wil Charlotte nog wat laten horen, dus als je ons wilt excuseren; ik ga even betalen.’

Charlotte keek Alexander aan.

‘Wat doceer jij?’ vroeg ze.

‘Ik doceer niet. Ik ondersteun docenten met hun

werkzaamheden. In het kader van Jim's onderzoek assisteer ik hem nog het meest. Het is plezierig samenwerken met hem.'

Ze zag dat Jim betaalde bij de bar. Ze had het gevoel dat hij Alexander z'n vraag ontweek.

'Ga je mee?' vroeg hij. 'Ik wil nog naar een platenzaak.' Charlotte en Jim liepen hand in hand naar de uitgang van de Gezusters. Alexander staarde hen na.

De platenzaak bevond zich aan de overkant van het grote marktplein. Er was een ruim assortiment van klassieke muziek voorhanden. In een kleine studio kon je cd's beluisteren.

'Ik zou graag naar een deel van de Matthäus-Passion luisteren,' zei Jim tegen de verkoper.

'Het is de tweede cd.'

'Dat is goed, meneer. Ik doe hem voor u in de cd-speler in cabine twee. Loopt u even mee? Wilt u met z'n tweeën luisteren? Dan zet ik er een krukje bij,' sprak de verkoper. 'Ja, graag.'

De verkoper liep met hen mee naar de tweede cabine. Die was net groot genoeg voor twee krukken.

'Ken je de Matthäus-Passion?' vroeg hij.

'Ja, die ken ik. Ik heb hem dit jaar op mijn verjaardag gekregen van mijn ouders.'

'Da Jesus diese Rede Vollendet hatte.' Een koraal volgde. Een aria: 'Erbarme dich, um meine Zähren Willen.'

Jim zuchtte. Charlotte zag dat hij zat te huilen. Ze wist niet goed hoe ze daarop moest reageren. Na tien minuten te hebben geluisterd, wenkte hij de verkoper en zei dat hij de cd niet wilde kopen.

5.

Jim deed de schuifdeur open die toegang gaf tot de keuken. Hij was nerveus. Hij keek in de keuken rond. Charlotte had alles netjes opgeruimd. Dat vond hij prettig. Maar het mocht niet opvallen, want Ariane ontging niets. Over een uur zou ze arriveren.

Garp kwam kwispelend met zijn staart op hem af. De poes stond voor het raam te miauwen. Hij deed het raam open, liet haar binnen en gaf haar te eten.

‘Eet maar lekker op, Immy,’ zei hij. ‘Garp, wil jij ook wat? Wat zal ons de komende dagen weer te wachten staan?’ Van werken zou wel niet veel meer komen.

Eigenlijk wilde hij aan een nieuw hoofdstuk beginnen van het boek waarmee hij bezig was. Hij dacht na over de begrippen spiegeling en synchroniciteit. Jim schreef snel en gemakkelijk, het kostte hem geen enkele moeite zijn ideeën op papier te zetten.

Hij keek op zijn horloge. Hij hoopte dat zijn vriendin wat later zou arriveren, zodat hij alleen nog een kopje thee kon drinken. Stilte voor de storm.

De schuifdeur ging open, het was Ariane. ‘Wat is ze vroeg,’ dacht hij.

‘Dag Jim, ik kon wat eerder weg van mijn werk.’

Ze kustte hem op zijn wang.

‘Wat is het hier netjes,’ zei ze. ‘Ruim je tegenwoordig zelf op? Dat is toch helemaal niet nodig? Jij als intellectueel hoeft niets in het huishouden te doen. Dat laat je mij toch doen?’

‘De toon is gezet voor dit weekend,’ dacht Jim.

‘Als ik zo nu en dan even wil opruimen tussendoor, dan is dat toch niet verboden?’ vroeg hij.

‘We hebben het hier al zo vaak over gehad. We hebben een lijstje gemaakt van wat jij en ik doen, en we hebben afgesproken dat ik opruim. Zoals ik al zo vaak heb gezegd: aan een huwelijk moet gewerkt worden,’ sprak Ariane. ‘Of is hier wat anders aan de hand?’

Als ze nu maar niet nog meer argwaan krijgt, dacht Jim. ‘Laten we thee gaan drinken, ik had net water opgezet.’ Ariane deed de deur van de woonkamer open. ‘Jim, ik heb je nog zo gezegd: niet pijproken in de woonkamer, nu stinken de gordijnen weer naar rook.’ Ariane ging op de bank zitten. Ze keek even naar links en zag een zwart sjaaltje liggen met een fijn goudkleurig randje. Ze pakte het op.

Jim kwam binnen met een dienblad met een potje thee, twee glazen en een suikerpot.

‘Jim?’ vroeg Ariane. ‘Wat mag dit nu weer voorstellen? Wie heeft die sjaal hier achtergelaten?’

‘Ik weet het niet. Ik heb deze week iemand van de faculteit op bezoek gehad, mevrouw Dierkz, zij is studentenbegeleidster. Het kan zijn dat zij hem heeft verloren.’

‘Wie is die mevrouw? Is zij nieuw aan de faculteit? Je begint toch niet weer, hè? Die Annabelle, is die nu weer op bezoek geweest?’ Annabelle was één van Jims studenten, die hij weleens bij hem thuis had uitgenodigd. Ze was lang, mooi en gecharmeerd van zijn aandacht voor haar. Op het instituut hadden ze openlijk met elkaar staan flirten.

Het contact met Annebelle had weinig diepgang, had hij gemerkt.